

Terveysalan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2022–2023

Työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta. Vuoden 2022 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2023 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2023 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2024 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla. Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisien syitten takia kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät sisälly määrällisiin tietoihin. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvuissa koulutuksen järjestäjien aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2022 tai 2023 toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2022	2023	2022	2023
	koko tutkinto	koko tutkinto	tutkinnon osat	tutkinnon osat
Hammastekniikan perustutkinto	26	13	214	172
Lääkealan perustutkinto	134	152	1 140	1 273
Apteekki-alan osaamisala	107	115		
Lääkealan osaamisala	27	37		
Ei tietoa		1		
Välinehuoltoalan perustutkinto	178	159	1 694	1 620
Hieronnan ammattitutkinto	872	731	3 478	2 998
Hieronnan erikoisammattitutkinto	105	67	470	300
Urheiluhieronnan osaamisala	56	35		
Hieronnassa osaamisala	7	3		
Lymfahieronnan osaamisala	14	9		
Ei tietoa	28	20		
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	11	9	96	58
Terveysalan ammattitutkinto	226	241	699	732
Jalkojenhoitotyön osaamisala	185	203		
Obduktiotoiminnan osaamisala	6	5		
Immobilisaatiohoitotyön osaamisala	31	33		
Ei tietoa	4			
Yhteensä	1 552	1 372	7 791	7 153

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkinnon suoritukset	koko tutkinto		muutos %
	2022	2023	
Hammastekniikan perustutkinto	26	13	-50 %
Lääkealan perustutkinto	134	152	13 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	178	159	-11 %
Hieronnan ammattitutkinto	872	731	-16 %

Hieronnan erikoisammattitutkinto	105	67	-36 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	11	9	-18 %
Terveysalan ammattitutkinto	226	241	6 %

Tutkinnon osien suoritukset	tutkinnon osat		muutos %
	2022	2023	
Hammastekniikan perustutkinto	214	172	-20 %
Lääkealan perustutkinto	1 140	1 273	11 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	1 694	1 620	-4 %
Hieronnan ammattitutkinto	3 478	2 998	-14 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	470	300	-36 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	96	58	-40 %
Terveysalan ammattitutkinto	699	732	5 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia /tavoitteena koko tutkinto tutkinnon osittain

Opiskelun tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Hammastekniikan perustutkinto	214	169	-21 %
Lääkealan perustutkinto	1 140	1 269	11 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	1 633	1 559	-5 %
Hieronnan ammattitutkinto	3 467	2 992	-14 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	343	223	-35 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	96	58	-40 %
Terveysalan ammattitutkinto	683	718	5 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Hammastekniikan perustutkinto	0	3	300 %
Lääkealan perustutkinto	0	4	400 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	61	61	0 %
Hieronnan ammattitutkinto	11	6	-45 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	127	77	-39 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	0	0	0 %
Terveysalan ammattitutkinto	16	14	-13 %

Pohdintoja

Pääasiassa kaikissa toimialan tutkinnoissa tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen.

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Lähes kaikissa toimialan tutkinnoissa sekä koko tutkinnon että tutkinnon osien suoritusmäärät ovat laskeneet. Vain terveystalon ammattitutkinnossa sekä lääkealan perustutkinnossa suoritusmäärät ovat kasvaneet vuoteen 2022 verrattuna.

Tutkinnot tai tutkintojen osaamisalat, joiden suorituksia on marginaalisesti

Terveystalon ammattitutkinto, obduktiotoiminnan osaamisalalla sekä immobilisaation erikoisammattitutkinnossa suoritusmäärät ovat vähäisiä. Kyseisillä aloilla on kuitenkin pieni vaihtuvuus eikä uutta henkilöstöä tarvitse kouluttaa joka vuosi.

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvat / Aktiiviset koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Järjestämisluvat 2022	Järjestämisluvat 2023	Aktiiviset järjestäjät 2022	Aktiiviset järjestäjät 2023
Hammastekniikan perustutkinto	1	1	1	1
Lääkealan perustutkinto	5	5	4	4
Välinehuoltoalan perustutkinto	8	19	15	15
Hieronnan ammattitutkinto	23	23	22	22
Hieronnan erikoisammattitutkinto	20	20	14	13
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	3	3	2	1
Terveysalan ammattitutkinto	27	27	16	15
EI SISÄLLÄ SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA				

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Välinehuoltoalan perustutkinnossa on vuosina 2022–2023 tullut 15 uutta koulutuksen järjestäjää. Kyseessä on uusi tutkinto, jossa oli koulutuskokeilu vuodesta 2014 alkaen. Muissa toimialan tutkinnoissa järjestämislupien määrässä ei ole muutosta. Hieronnan erikoisammattitutkinnossa oli vuonna 2022 yksi aktiivinen koulutuksen järjestäjä enemmän kuin vuonna 2021. Tilanne on vuonna 2023 palautunut takaisin edeltävälle tasolle. Terveysalan ammattitutkinnossa järjestämislupien määrä säilyi samana kuin vuonna 2022, mutta aktiivisia järjestäjiä oli yksi vähemmän.

Tutkintojen järjestäminen sekä tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Hammastekniikassa on edelleen yksi ainut toimija. Välinehuoltoalan perustutkinnossa aktiivisia toimijoita on 15, painotus edelleen Etelä- ja Länsi-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Lääkealan perustutkinnon suoritukset painottuvat määrällisesti pääkaupunkiseudun alueen koulutuksen järjestäjille.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusten määrän perusteella hieronnan ammattitutkinnossa on yksi selvästi muita suurempi koulutuksen järjestäjä. Hieronnan erikoisammattitutkinnon koulutuksen järjestäjät jakautuvat suorituserien perusteella melko tasaisesti. Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinnossa suoritukset ovat lähes kokonaan yhdeltä koulutuksen järjestäjältä.

Terveysalan ammattitutkinnossa koulutuksen järjestäjät jakautuvat suorituserien perusteella melko tasaisesti, mutta noin 20 % tutkinnon osista suoritetaan Savossa.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Hammastekniikan perustutkinnossa on ainoastaan yksi koulutuksen järjestäjä koko maassa. Lääkealan perustutkinnon järjestämislupien omaavia on melko kattavasti, mutta Keski-Suomen alueella ei ole järjestäjää. Keski-Suomen alueelta saatetaan ohjautua oppisopimusopiskelijoina pääkaupunkiseudun tai Varsinais-Suomen koulutuksen järjestäjän suuntaan. Muutoinkin koulutuksen järjestäjille tulee opiskelijoita maantieteellisesti laajoilta alueilta, jolloin oppisopimusopiskelu vastaa hyvin työelämän tarpeisiin.

Välinehuoltoalan perustutkinnon järjestämislupia on melko kattavasti koko maassa. Lääkealan perustutkinnon ja välinehuoltoalan perustutkinnon järjestämislupia on ruotsin kielellä vain yhdellä koulutuksen järjestäjällä, joka ei kuitenkaan ole aktiivinen. Hammastekniikan järjestämislupa on vain suomen kielelle. Hieronnan ja terveysalan ammattitutkinnoissa on ollut muutamia ruotsinkielisiä suorituksia, mutta muuten suomen kielinen on ollut vain suomi. Toimikunnan toimialaan kuuluvien tutkintojen järjestämisen maantieteellinen kattavuus on hyvä ja ruotsinkielisiä koulutuksen järjestäjiä on riittävästi.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2022*

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Hammastekniikan perustutkinto	35 %	63 %	1 %	1 %
Lääkealan perustutkinto	87 %	6 %	6 %	1 %

Välinehuoltoalan perustutkinto	88 %	6 %	1 %	5 %
Hieronnan ammattitutkinto	11 %	65 %	9 %	15 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	32 %	46 %	10 %	12 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	100 %	0 %	0 %	0 %
Terveysalan ammattitutkinto	24 %	60 %	10 %	6 %

*Luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2023*

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Hammastekniikan perustutkinto	34 %	66 %	0 %	0 %
Lääkealan perustutkinto	82 %	5 %	13 %	0 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	88 %	4 %	1 %	7 %
Hieronnan ammattitutkinto	31 %	52 %	2 %	15 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	23 %	52 %	10 %	15 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	100 %	0 %	0 %	0 %
Terveysalan ammattitutkinto	28 %	67 %	2 %	3 %

*Luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Ammatillisten tutkinnon osien kaksikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa 2022 ja 2023*

Tutkinto	opettaja ja työelämän edustaja 2022	opettaja ja työelämän edustaja 2023	ei tietoa 2022	ei tietoa 2023
Hammastekniikan perustutkinto	65 %	71 %	0 %	0 %
Lääkealan perustutkinto	88 %	89 %	1 %	0 %
Välinehuoltoalan perustutkinto	91 %	94 %	2 %	3 %
Hieronnan ammattitutkinto	82 %	82 %	5 %	2 %
Hieronnan erikoisammattitutkinto	92 %	87 %	5 %	1 %
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	92 %	100 %	0 %	0 %
Terveysalan ammattitutkinto	81 %	82 %	6 %	0 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Opiskelijapalautteen keskiarvot* (päätökysely)

Tutkinto	keskiarvo näyttö 2022	keskiarvo näyttö 2023	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2022	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2023
Hammastekniikan perustutkinto	-	-	-	-
Lääkealan perustutkinto	4.6	4.8	4.2	4.3
Välinehuoltoalan perustutkinto	4.6	4.6	4.1	4.2
Hieronnan ammattitutkinto	4.4	4.4	4.1	4.1
Hieronnan erikoisammattitutkinto	4.5	4.6	4.1	4.4
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	4.6	4.7	4.3	4.3
Terveysalan ammattitutkinto	4.4	4.7	4.1	4.2

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Hammastekniikan perustutkinto	4.5	4.3

Lääkealan perustutkinto	3.9	4.1
Välinehuoltoalan perustutkinto	4.5	4.4
Hieronnan ammattitutkinto	4.3	4.2
Hieronnan erikoisammattitutkinto	4.0	-
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	4.6	-
Terveysalan ammattitutkinto	4.4	4.6

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkaohjaajakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Hammastekniikan perustutkinto	4.5	4.3
Lääkealan perustutkinto	4.2	4.1
Välinehuoltoalan perustutkinto	4.0	4.0
Hieronnan ammattitutkinto	4.5	3.7
Hieronnan erikoisammattitutkinto	4.2	4.0
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	3.2	4.5
Terveysalan ammattitutkinto	4.4	4.2

* Arviointiasteikko 1-5

Pohdintoja

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen

Välinehuoltoalan ja lääkealan perustutkinnon näyttöjen suorituspaikat ovat pääosin työpaikat ja harvemmin oppilaitokset. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön infektioiden torjuntatyössä toimiminen -tutkinnon osaa on suoritettu vuonna 2022 ainoastaan oppilaitosnäyttönä. Vuonna 2023 tilanne on parantunut selkeästi ja työpaikkojen osuus näyttöympäristönä on ollut noin 60 %. Terveysalan ammattitutkinnossa näytöt suoritettiin useimmiten oppilaitoksessa (67 %). Obduktiotoiminnan osaamisalan näytöt on luonnollisesti kaikki suoritettu työpaikalla. Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinnon näytöt on perinteisesti kaikki suoritettu työpaikoilla.

Lääkealan perustutkinnon näytöt suoritettiin pääosin työpaikoilla, joskin määrä on laskenut hieman edellisvuodesta. Hieronnan ammattitutkinnossa näyttöjen suorittaminen työpaikoilla on lisääntynyt selvästi vuodesta 2022 (11 %) vuoteen 2023 (31 %). Vastaavasti oppilaitoksissa suoritettavat näytöt ovat vähentyneet 13 %:lla. Hieronnan erikoisammattitutkintojen osalta tilanne on ollut päinvastainen hieronnan ammattitutkintoon verrattuna. Näytön suorittaminen työpaikalla on vähentynyt 9 % ja lisääntynyt oppilaitoksissa 6 %. Edelleen suorituspaikat molemmissa tutkinnoissa eivät ole kaikkien näyttöjen osalta todennettavissa/tiedossa.

Lääkealan perustutkinnon näytöistä tietotekniikan hallintaa (30 %) ja lääkkeenvalmistusta (71 %) suoritettiin eniten sekä oppilaitoksessa että työympäristössä. Lääkkeenvalmistuksen näyttöjen siirtyminen työpaikoilta oppilaitoksiin johtunee pääosin apteekkien oman lääkevalmistuksen vähenemisestä ja valmistuksen keskittymisestä vain muutaman toimijaan. Tietotekniikan hallintaa voi olla osittain vaikeaa suorittaa työympäristössä, jos apteekki on ulkoistanut toimistotyöt tai apteekkari itse hoitaa (pienessä apteekissa) suuren osan näistä töistä. On myös mahdollista, että tekninen henkilökunta (lääketeknikot ja opiskelijat) hoitavat työtehtäviä, joissa vaaditaan vain kassaohjelman hallintaa. Tämä johtunee valtaosin apteekin hierarkiasta ja siitä, että ohjelmistojen kehittyneitä ominaisuuksia käyttävät ylempät toimihenkilöt.

Markkinointia ja somistusta on suoritettu myös melkein 30 % oppilaitoksessa. Apteekissa lääkkeiden markkinointia rajoittaa tiukasti lääkelaki sekä uudet, entistä tiukemmat elintarvikkeiden markkinoinnin säännökset, jotka astuivat voimaan 01/2023. Tietotekniikan soveltaminen lääkealalla sekä yritystoiminnan suunnittelu tutkinnon osien näytöt suoritettiin ainoastaan oppilaitosnäyttöinä.

Hammastekniikan perustutkinnossa enemmistö näytöistä suoritetaan oppilaitoksessa. Näyttöjä suoritetaan oppilaitoksessa pääasiassa potilasturvallisuuden vuoksi sekä työelämän tahtotilan mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän tiloissa on täysin todellista työelämää vastaavat näyttöympäristöt, joten osaaminen voidaan luotettavasti osoittaa oppilaitoksessa. Oppilaitoksessa suoritettavissa näytöissä tehdään näyttösuunnitelman

mukaisesti täysin oikea hammastekninen työ ja näyttöjen arviointitilaisuuksissa on aina mukana työelämäedustaja.

Kaksikantaisuuden toteutuminen

Kaksikantaisuus on toteutunut vuonna 2023 lähes kaikissa tutkinnoissa paremmin kuin edellisenä vuotena. Ei tietoa-osuus on laskenut edelleen. Hammastekniikan perustutkinnon osittain virheelliseen raportointiin/tilastovääritykseen vain työelämän arvioijan läsnäolosta on johtanut koulutuksen järjestäjän ohjelmiston mahdollisuus valita tämä vaihtoehto. Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinnossa kaksikantaisuus on vuonna 2023 toteutunut jokaisessa näytössä.

Opiskelijapalaute

Vuonna 2022 opiskelijapalautteiden perusteella opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä. Välinehuoltoalalla keskiarvo 4 oli suurimmassa osassa vastauksia, mutta parannettavaa löytyi opiskelijan osaamisen hankkimisesta ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmasta. Osaamisen hankkimiseen on ehkä vaikuttanut koronapandemia vielä, jolloin ei opiskelijoilla ollut niin paljon mahdollisuuksia päästä harjoittelemaan osaamista erilaisiin työpaikkoihin. Lääkealalla keskiarvo 4 on suurimmassa osassa vastauksia.

Opiskelijapalautteen näytöt-kysymysryhmän keskiarvot ovat kaikissa tutkinnoissa erittäin hyvällä tasolla. Kolmen koulutuksen järjestäjän osalta väittämä ”Osallistuin näytön/näyttöjen suunnitteluun.” oli saanut keskiarvosanaksi alle 3, joka poikkeaa huomattavasti muista koulutuksen järjestäjistä.

Vuonna 2023 lääkealla keskiarvo näyttöihin liittyvien kysymysten osalta on 4.8. Kaikkien kysymysten keskiarvo tippuu kuitenkin 4.3, opiskelijoiden tyytymättömyyden vuoksi vaikuttavuuden ja hyvinvoinnin kysymyksissä. Kuitenkin molemmat keskiarvot ovat kansallisen keskiarvon ylitse tai aivan sen tuntumassa.

Vastausten/datan perusteella opiskelijat ovat hyvin tyytyväisiä näyttötutkintoihin ja osaamisen arviointiin. Opiskelijoiden heikommat arviot ovat toiminnan kehittämisestä (ka 3,94) . Tähän voi vaikuttaa esim. erikoisammattitutkinnon puuttuminen sekä opintojen hyväksilukeminen yliopistotutkintoon hakiessa. Toinen alemman keskiarvon saanut kohta liittyy yrittäjävalmiuksiin (ka 3.48). Lääkealan vierailukäynnin perusteella näyttöön valmentaminen koululta koettiin olevan puutteellista. Opintokokonaisuuksien toteuttaminen /sovittaminen työelämään oppisopimusopiskelijana koettiin vaikeaksi (tunnistaminen/tunnustaminen: pitkiä jaksoja koululla, jopa 3 vk, joissa ei paikallaolovelvoitetta).

Päätökyselyssä välinehuoltoalalla keskiarvo 4 oli suurimmassa osassa vastauksia, mutta parannettavaa löytyi opiskelijan hyvinvoinnissa ja siellä kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen 3.2 ja vaikuttavuudessa vaikka tulos oli yli 4.

Terveysalan ammattitutkinnossa opiskelijapalautteiden keskiarvo kasvoi hieman, erityisesti näyttöjen osalta. Korkeimmat arviot (keskiarvo 4.8) saivat näyttöjen arviointi osaamiskriteerien mukaan ja näyttötehtävien vastaavuus työelämän todellisiin työtehtäviin. Huonoimman arvion (vastausten keskiarvo 3.1) sai tiedonsaanti mahdollisuuksista opiskella tai työskennellä ulkomailla opintojen aikana.

Hieronnan ammattitutkinnon opiskelijoiden antamat päätökyselyjen palautteet ja sitä kautta keskiarvot ovat erittäin hyviä. Näytön keskiarvot ovat yhtä osiota lukuun ottamatta selvästi yli 4. Erityisesti näytön osalta koettiin, että arviointi tapahtui arviointikriteerien mukaisesti sekä arvioijia pidettiin ammattitaitoisina ja asiantuntevina. Koko kyselyn parhaimmat arvioinnit kohdistuivat vaikuttavuuteen. Opiskelijat kokivat saaneensa erinomaiset valmiudet työelämään sekä toimimiseen siellä saamansa osaamisen ja ammattitaidon myötä. Ainoastaan osallistuminen näytön suunnitteluun oli keskiarvoltaan 3.8, joka on sekin hyvä. Heikoimmaksi osa-alueeksi opiskelijat arvioivat opiskelijan hyvinvoinnin, joka oli keskiarvoltaan 3.8. Tässä osiossa oli koko kyselyn heikoin yksittäinen arviointikohta. Oppilaat kokivat, että kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään ei puututa riittävästi. Tämän kohdan keskiarvo oli vain 2,7.

Hieronnan erikoisammattitutkinnon opiskelijat antoivat erinomaisen palautteen näyttöjen arvioinneista. Opiskelijat arvostivat arviointikriteerien mukaista arviointia sekä arvioinnin suorittajien ammattitaitoa ja asiantuntijuutta. Kaikki päätökyselyn pääosiot saivat keskiarvon 4 tai yli. Opiskelijan hyvinvointi osio oli 4,0. Tässä osiossa oli kyselyn heikon yksittäinen arvioitu kohta, opiskeluhuoltopalvelujen saavutettavuus sai keskiarvon 3,4.

Välinehuoltoalalla työelämä tarvitsee lisää työpaikkaohjaajakoulutusta tukemaan työelämässä oppimisen jaksoja ja näyttöjä, sekä lisää tietoa opiskelijan opiskelujen vaiheesta. Kaikissa työpaikkakyselypalautteissa välinehuoltoalalla keskiarvo on hyvällä 4 tasolla. Työelämäkäynnillä välinehuoltoalalla pidettiin yhteistyötä hyvänä kouluttajan kanssa, mutta vastausten työpaikkakyselyn vastausten perusteella toiminnan kehittämisessä on parannettavaa.

Työelämäpalautteet

Työpaikkakyselyn keskiarvot ovat hyvällä tasolla. Toiminnan kehittämisessä on kuitenkin parannettavaa oppilaitoksen ja työelämän yhteistyössä. Lääkealan osalta työpaikkakyselyn keskiarvot jäävät alhaisemmiksi kuin toimikunnan muiden tutkintojen keskiarvot sekä alle kansallisen keskiarvon. Työpaikkakyselyn palautteiden mukaan lääkealan oppisopimuskoulutuksen järjestelyissä voisi olla vielä kehittämisen varaa. Aiheeseen liittyvät palautteet laskevat keskiarvoa lääkealan osalta.

Terveysalan ammattitutkinnon osalta sekä työpaikkakyselyn että työpaikkaohjaajakyselyn vastausten keskiarvot ylittivät kansalliset keskiarvot. Työpaikkaohjaajakyselyssä keskiarvo laski edelliseen vuoteen verrattuna.

Hierojien ammattitutkinnon työelämäkyselyssä palautteet ovat melko hyvät. Työpaikkakyselyn keskiarvo on vuonna 2023 samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Työpaikkaohjaajapalautteissa on kuitenkin keskiarvo pudonnut selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Työpaikkakyselyyn vastaajia on edelleen melko vähän. Työpaikkakyselyyn vastasi 48% työpaikoista ja työpaikkaohjaajakyselyyn työpaikkajaksojen lukumäärään suhteutettuna 25%.

Hierojien erikoisammattitutkinnon osalta työelämäpalautteita oli erittäin vähän, työpaikkakyselyn keskiarvoa ei voitu raportoida. Työpaikkaohjaajien antama arvio oli erittäin hyvä. Kyselyyn vastaajia oli vähän. Työpaikkaohjaajakyselyyn työpaikkajaksojen lukumäärään suhteutettuna vastausprosentti oli 15 %.

Pohdintoja

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Hieronnan tutkintoja sekä terveysalan ammattitutkinnossa osaaminen osoitetaan usein oppilaitosten klinikoilla.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettäville näytöille

Sekä lääkealan että välinehuoltoalan tutkinnon näytöt suoritetaan pääosin työelämän aidoissa työtehtävissä, mutta muutamia työelämästä/ opiskelijoista johtuvia poikkeuksia löytyy.

Työelämätoimikunta on tehnyt seuraavia huomioita vierailukäynnillään:

Lääkeala: Vanhoissa tutkinnon perusteissa mukana ollut lääkkeenvalmistus on toteutettu oppilaitoksessa, koska työelämän näyttöpaikkaa ei ole ollut tarjolla, sillä apteekeissa enää vähän lääkevalmistusta. Tietotekniikasta on toteutettu oppilaitoksessa osanäyttö, joka on toiminut pohjana arvioinnille.

Välinehuolto: Prosessinohjausta ei pystytä työpaikalla tekemään, joten se toteutetaan oppilaitoksessa työympäristöä ajatellen. Tuotannonohjausjärjestelmien opetus suoritetaan kuvien ja videoiden avulla, jolloin opiskelija osoittaa osaamisensa kertomalla prosessin kulun tuotannonohjauksen näkökulmasta. Jos työpaikalla ei huolleta taipuisia tähystimiä, näytetään tämä oppilaitoksessa.

Vierailukäynneillä kävi ilmi, että oppilaitosten omilla jalkaklinikoilla tai -hoitoloissa käy monen tyyppisiä asiakkaita, joten oppilaitokset soveltuvat hyvin jalkojenhoidon osaamisalan näyttöympäristöiksi.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Toimikunnalle on tällä tullut yksi oikaisupyyntö, jossa oli selkeät perusteet todeta koulutuksen järjestäjän toimineen ammatillisen koulutuksen lakien mukaisesti.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Vierailukäynneillä saatu informaatio ja toimikunnalle toimitettu materiaali poikkeavat eri oppilaitosten välillä olennaisesti. Osassa oppilaitosten materiaaleissa mm. laatua käsitellään erittäin niukasti, suusanallisesti asia on selkeä, mutta kirjallinen osuus jää näkymättömäksi. Myös opiskelijan osuus osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa on kuvattu niukasti. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmalle asetetut vähimmäisvaatimukset kuitenkin täyttyivät vierailukäyntikohteissa suurimmaksi osin.

Vuonna 2022 terveysalan työelämätoimikunta pyysi muutamilta alan tutkintoja tarjoavilta koulutuksen järjestäjiltä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia nähtäväksi. Niiden perusteella suunnitelmat on tehty osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia koskevan vähimmäistietosisällön mukaisesti, mutta tutkintokohtaisuudessa on osin puutteita.

Ministeriön lausuntopyyntöjä toimikunnalle on saapunut kolme. Näistä yhteen toimikunta antoi puoltavan lausunnon ensimmäisellä käsittelykerralla.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Välinehuoltoalan ja lääkealan perustutkintojen opiskelijapalautteen päätökyselyssä on HOKSin väittämät saaneet selkeästi matalammat keskiarvot verrattuna väittämiin, jotka koskevat näyttöjä. HOKS-käsite saattaa olla osalle opiskelijoista vieras, eikä kouluttajan HOKSaamista osata yhdistää opiskelijan suunnitelmiin opintojen loppuun saattamiseksi.

Esimerkiksi kysymys ”Sain riittävästi ohjausta ammatilliseen jatkosuunnitelmaani (liittyen työelämään ja/tai jatko-opintoihin)” on saanut alhaisempia keskiarvoja joillakin alueilla. Tämä voi johtua siitä, että ei ole selkeää jatkotutkintoa, johon edetä perustutkinnon suorittamisen jälkeen. Ohjausta tulisi kuitenkin pyrkiä antamaan opiskelijoiden jatkosuunnitelmiin esimerkiksi työllistymismahdollisuuksien osalta.

Vierailukäynnillä käytyjen keskustelujen mukaan lääkealalla omat vaikutusmahdollisuudet opintojen sisältöön voidaan kokea vähäisiksi. Käytännössä harjoittelupaikan saa itse valita. Positiivinen palaute koski mahdollisuutta suorittaa oppisopimusopintojen YTO-opinnot lähioppilaitoksessa. Oppimisanalytiikan hyödyntäminen HOKSauksessa voisi kehittää opiskelijan kokemusta siihen, että pystyy vaikuttamaan paremmin omiin opintoihinsa.

Terveysalan ammattitutkinnon opiskelijapalautteessa HOKSiin liittyvät väittämät saivat miltei samat arvot kuin koko kyselyn vastausten keskiarvo (4,1 versus 4,2), joten opiskelijat vaikuttavat olevan tyytyväisiä henkilökohtaistamisen toteutumiseen.

Hieronnan ammattitutkinnon osalta vierailukäynnillä kuultiin, että muutoksia ei aina kirjata.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa toimikunnan näkemyksen mukaan

Vierailukäyntien perusteella toimikunta on havainnut seuraavia seikkoja:

- YTO-arvioijan kelpoisuudet on syytä huomioida arvioinnissa. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa on syytä kuvata opiskelijan osuus kattavammin.
- Työelämäyhteistyön on tärkeää olla tiivistä, jotta pystytään säilyttämään opetuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin. Arviointia koskien lääkealalla tarvitaan tiiviitä työpaikkaohjaajakoulutuksia. Ryhmäytymisellä ja vertaistuellalla on iso merkitys ohjaajien osaamisessa.
- Välinehuollossa opiskelijat toivoivat mahdollisuutta perehtyä tuotannonohjausjärjestelmään käytännössä jo opiskeluaikana. Muutamakin käytöstä poistettu laite, kuten instrumenttipesukone tai autoklaavi tukisivat oppimista.
- Välinehuollon vierailukäynneillä esille tuli arvioijien perehdyttämisen tarpeellisuus ja enemmän ohjausta ulkomaataustaisten kanssa (esim. kieliongelma).
- Terveysalan ammattitutkinnon osalta työelämäyhteistyötä kannattaa edelleen laajentaa ja kehittää.
- Opettajan tulisi pyrkiä olemaan fyysisesti läsnä arviointikeskustelussa.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Yhteisten tutkinnon osien suorittaminen palautteiden perusteella on hyvin erilaista eri oppilaitoksissa. Osassa oppilaitoksista YTOja pystyy suorittamaan omatoimisesti ja omaan aikaan soveltuvasti koko koulutuksen ajan.

Osassa koulutuksen järjestäjien malleissa opiskelijan valmistuminen voi viivästyä reippaasti YTOjen suoritusmahdollisuuksien puuttuessa. Yhteisiä tutkinnon osia ei integroida ammatillisiin tutkinnon osiin kovinkaan laajasti toimikunnan toimialaan kuuluvissa tutkinnoissa. Yhteisiä tutkinnon osia suoritetaan kuitenkin oppisopimuskoulutuksissa yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, mikä luo opiskelijoille joustoa yhteisten tutkinnon osien suorittamiseen.

Tutkintojen perusteiden ja tutkintorakenteen toimivuus

Pohdintoja

Lääkealan perustutkinnon uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan 1.8.2024. Peruste uudistuksen yhteydessä vanhat osaamisalat poistuvat. Hammastekniikan perustutkinnon perusteet tulevat voimaan 1.8.2024. Hammastekniikan tutkinnon perusteet ovat olleet aiemminkin toimivia, lääkealalla erityisesti toivottu uudistusta työelämän muutoksen kautta

Työelämätoimikunta on ollut mukana tutkinnon perusteiden uudistamistyössä ja kokee, että tutkintojen perusteet tulevat vastaamaan entistä paremmin työelämän tarpeisiin.

Uudet tutkinnon perusteet ovat toimineet välinehuoltoalan perustutkinnossa hyvin ja työelämäpalaute on ollut hyvää, päällekkäisyyksiä on saatu poistettua. Geneeriset arviointikriteerit on otettu hyvin vastaan kentällä, koska ovat toimineet hyvin ja olleet yksiselitteisiä.

Välinehuoltoalalla uusia toimijoita on tullut, mutta osa aktiivisista järjestäjistä on jäänyt pois (järjestämislupien kasvu on ollut huomattavan suuri perustutkinnoksi siirtymisen jälkeen: 8->15, parhaimmillaan järjestämislupia on ollut 19).

Hieronnan ammattitutkinto: tutkinnon muodostuminen on koettu hyväksi sekä koulutuksen järjestäjien että opiskelijoiden puolelta

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus ja kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Välinehuoltoalan perustutkinnon huomioita: Laajat ammatillisten aineiden pakolliset tutkinnon osat vastaavat hyvin tämänhetkisiä työelämätarpeita. Viisi tutkinnon osaa kuormittaa työelämää ja tutkinnon osissa on paljon toistoa/päällekkäisyyttä. Välinehuoltoalan perustutkinnon uudet tutkinnon perusteet, jotka tulivat voimaan 1.8.2022 voivat osaltaan muuttaa tätä. Työelämän antamien kommenttien perusteella uudet geneeriset arviointikriteerit helpottavat arviointia kokonaisuudessaan. Arvioijien perehdyttämistä tutkinnon kriteereihin ja ammattitaitovaatimuksiin on lisättävä entisestään, jotta arvioinnin tasalaatuisuus toteutuu. Näytön vastaanottaja toimii usein myös työpaikkaohjaajana, joka koettiin hyväksi malliksi (mm. jännittäminen näyttötilanteesta vähentynyt tällä).

Mahdollisuus suorittaa erillisiä yksittäisiä tutkinnon osia esim. täydennyskoulutuksena, auttaa vastaamaan työelämän tarpeisiin osaamisen päivittämisen näkökulmasta. Osaamisen kehittämisen näkökulmasta uusien hyvinvointialueiden seurauksena välinehuoltoalan työkokonaisuudet ovat yhdenmukaistumassa ja toimintatavat vakiintumassa kentällä. Välinehuoltoalalla ei ole tällä hetkellä soveltuvaa jatkokoulutusta. Toimikunta kokee, että jatkotutkinnoille voisi olla tarvetta myös AMK-tasolle.

Minkälaisia havaintoja on sijoittumistilastoraportista tutkinnoittain?

Välinehuoltoalalla on tällä hetkellä kova pula työntekijöistä. Työpaikkoja on tarjolla ympäri Suomen ja työntekijöitä tarvitaan myös jatkossa eläköityvien tilalle (aiemmin ammattitutkinnon vuoksi nk. toinen ammatti).

Hyvinvointialueet ottavat sijaisuuksiin muitakin kuin tutkinnon suorittaneita. Kuntarekryr avoimissa työpaikoissa osassa vaatimuksissa on ammatillinen perustutkinto tai vastaava tutkinto, mutta osassa muu soveltuva tutkinto (muu soveltuva terveydenhuoltoalan tutkinto).

Sijoittumistiedot tilastovuodelta 2021 sisältävät tiedot vuonna 2018 ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistymisestä ja jatko-opintoihin sijoittumisesta. Täsmällisiä tuloksia ei ole käytettävissä kaikista terveysalan toimikunnan tutkinnoista.

Hieronnan tutkinnoista ammattitutkinnossa on työllisten osuus 79,5 %, päätoimisen opiskelijan/koululaisen 9,6 %, työttömien 6,3 % ja muiden 3,8 %. Erikoisammattitutkinnossa työllisten osuus on 66,7 %, ja muissa luokissa tietoja ei ole ollut saatavilla tarpeeksi monelta henkilöltä.

Terveysalan ammattitutkinnon osalta vuoden 2021 sijoittumistiedoissa 66 henkilöä 81 vastaajasta eli 81,5% oli päätoimisesti työllisiä, ja lisäksi 6 vastaajaa oli työllisiä opiskelijoita.

Sijoittumisluvuissa on huomioitava, että työllisten osuus ei kerro vain koulutusta vastaaviin tehtäviin työllistymisestä, vaan henkilö voi olla työssä muissa tehtävissä. Tietojen perusteella ammatti- tai erikoistutkinnon suorittaneiden työllisyysluvut ovat joka tapauksessa hyvällä tasolla.